

שרטת הדורות

SHARSHERET HADOROT

כרך ר' מס' 1

החברה הגניאלוגית הישראלית

ינואר 1992

תוכן העניינים

	עמ'
דבר המערכת	.1
החברה והפרסומים	.1
ההרצאות הבאות	.1
<u>ההרצאות האחרונות ששמענו</u>	.2
גדעון טימור - משפחת מוטרו	.2
יוסף בן ברית - משפחות בונדהיים וגלוקשטאט מאנוסי פורטוגל	.4
<u>מתחום הפעילות של חברינו:</u>	
מרים דוברינסקי - משפחת לייטנר ממטרסדורף	.6
חיה אגמון - דוגמאות מפרי עבודתי בסולט ליק סיטי	.7
שלום ברונשטיין - כיצד מצאתי את השם של האם של סבתי?	.7
<u>לקט ידיעות</u>	.8
<u>ספרים בגניאלוגיה שהופיעו</u>	.9
<u>תומר שנתקבל בספריתנו</u>	.10
<u>לקט מהעלוניים הגניאלוגיים בעולם</u>	x .10

דבר המערכת

עלונו מכיל הפעם חומר רב ומגוון מתוך המחקרים הגניאלוגיים של חברינו. אנו מאחלים לכולנו שנצליח להמשיך בדרך מבורכת זו.

באסיפה הכללית נוספו לועד החברה הרולד לואין, אפרים לוי ואברהם צפדיה ואנו מקבלים אותם בברכה.

אסתר רמון

"שרשת הדורות" מוצא שלוש פעמים בשנה על ידי החברה הגניאלוגית הישראלית, הרב עוזיאל 50, ירושלים 96424, טל: 02-424147.
סימן הזיהוי הבינלאומי של העלון ISSN 0792-5751

פרסומים אחרים של החברה

חוברת "תולדות ומעשים" - 10 ש"ח ולחברים 5 ש"ח
חוברת "לבית אבותם" - 20 ש"ח ולחברים 18 ש"ח

עלונים קודמים אפשר להזמין במחיר 1 ש"ח לעמוד של העלון.
דמי החבר לשנת תשנ"ב - 75 ש"ח

ההוצאות הבאות

משולחנות העבודה של חברינו (החברים מוזמנים להביא חומר מעניין ולהתקשר מראש עם אסתר רמון)	19.2.92
דב הכהן - גניאלוגיה של יהודי איזמיר במאות האחרונות	25.3.92
דניאל אופיר - משפחת א.ל. פרומקין	15.4.92
דר' אהרן דמסקי - רשימות היחס במקרא	27.5.92

ההוצאות מתקיימות אחת לחודש בימי רביעי בשעה 19.30 באולם "מבקשי דרך" שד' ש"י עגנון 22, ירושלים.

הספרייה פתוחה בימי ההוצאות משעה 18.00.

הרצאות ששמענו

משפחת מוטרו - חקר מקורות וענפי המשפחה גדעון טימור

יצר הסקרנות היה טבוע בי מאז ומתמיד, ובמיוחד סיקרנו אותי סודות העבר, דבר שהביאני לעסוק בארכיאולוגיה. כבר בנערותי בחפשי מימצאים באתרים ארכיאולוגיים, הדמיון היה סוחף אותי בכל פעם כשנתגלה חרס מצוייר, מטבע, בקבוק זכוכית, ובמיוחד כשנצמאו אות כתובה או חפץ אישי.

מגיל צעיר מאד עניין אותי מוצא משפחתי ושמה המיוחד, אך זה לוקח זמן כפי הנראה, עד שהנושא מבשיל בך ואתה מוכן נפשית להתעסק בחקר מסוג זה. במשך שנים אני זוכר את עצמי מעיין בספרי הסטוריה של ארץ ישראל ו... מחפש קרובים...

במשך כל אותן השנים אספתי פיסות מידע ותייקתי אותן ליום שבו אתחיל לחקור את הנושא באופן יסודי יותר. בשנה האחרונה, דירבן אותי בני דן, שנדרש על ידי בית ספרו להכין עבודת "שורשים". עם המידע שאספתי החלטתי לבנות את אילן היוחסין של משפחתי. מאחר ומשפחת מוטרו בדור של סבי תיים קשורה על ידי נשואי סבתי לבית הרב מזרחי (רב בית הכנסת יוחנן בן זכאי בעיר העתיקה בירושלים) עם אילן משפחת מזרחי, ומאחר שחומר רב בקשר לענף זה קיבלתי מעו"ד שמואל שמיר, בנו צבי ואחיו שמואל, אכן בניתי "אילן יוחסין" גדול ורב ענפים ודפי עזר של משפחות הקשורות אלי מכל צד.

משפחת מוטרו הינה משפחה שמקורה בספרד. אמנם לא מצאנו עד כה הוכחה או מסמך המאמת זאת, אך אנו יודעים בודאות שהתגוררה בראגוזה שביוגוסלביה (כיום: העיר דוברובניק), ומשם דרך קושטא הגיעו אבות משפחתי לארץ ישראל בחלקה השני של המאה ה-18. המשפחה דיברה ספאניולית (לאדינו) עד לדורו של אבי יוסף ז"ל.

ראשוני משפחתנו שהגיעו לארץ, לפי מסורת משפחתית בעל פה בארץ, היו האחים ברוך מוטרו ו-רפאל מוטרו הראשון - בגיל מבוגר והשני כנער. הם עלו מסיבות דתיות (ציוניות) והביאו אתם שני שקים עם "נפוליאונים" ... הסיפור מתאים לתאור בספרו של מ. איש שלום "מסע נוצרים לארץ ישראל" (הוצאת עם עובד עמוד 429) שבו מצוטט הנסיך פורבין על ביקורו בארץ בשנת 1817 כמדוות: "ביקרתי מזמן לזמן אצל יהודי זקן ועשיר, יליד קושטא, שאליו הבאתי מכתבי המלצה; הוא בא למות בעיר זוד, רפאל ברוך מוטרו - דיבר צחות בלשון הספרדית; שיתתו היתה מלאת חיים ומושכת את הלב. הוא היה אדוק מאד; והשקפת עולמו היתה מתונה ונדיבה. מעטים מאד הם האנשים שפגשתי, המכירים כמותו את העולם, ומדברים עליו בפחות עצבות. ביתו שהתקין מתוך הקפדה מרובה, עלה לו 500 פורסות."

באותו זמן נמצא על-פי מקרה בין הנירות של אחיו של ברוך מוטרו, רפאל שמת בירושלים, חוזה שנערך בינו לבין שני רבנים, המוסר ליהודי זה, "המאמין לכל דבר, מקום נרחב בחיקו של אברהם", בתשלום הצנוע של שמונה מאות פורסות.

ברור מהנאמר לעיל שברוך מוטרו היה האח הבכור ונפטר לפני השנה 1817. אי לכך אם ידוע שנפטר בגיל זיקנה הרי ששנת הולדתו הינה בסביבות שנת 1740.

רפאל ברוך מוטרו אחיו הצעיר של ברוך, שעליו מספר הנסיך פורבין שהיה צעיר בהרבה מאחיו נולד סביב שנת 1760 בקושטה. רפאל נפטר בירושלים. סביר להניח שרפאל ברוך הינו ראשון בני משפחתי בארץ הקשור אלי ישירות כסבי הגדול (שבעה דורות לפני).

ר' יוסף מוטרו 1770-1833

הינו כפי הנראה בנו של רפאל ברוך הנזכר לעיל. יוסף היה ממשולחי חברון, לטורקיה ולאירופה, בשנים 1830-1831 נשלח לעיר פדואה באיטליה, ונפטר בבולגריה בשנת 1833 (וכפי הנראה נקבר שם). (יערי - "שלוחי חברון לארץ ישראל" עמוד 322.)

ר' יצחק מוטרן בן יוסף 1806-1884. אשתו בת-שבע נפטרה 1894. ג' חשוון תרנ"ד. היה משולח. מצבתו נמצאת בבית העלמין הישן ביפו ברחוב יהודה מראגוזה. היה יליד ירושלים אך נפטר ביפו. על קברו חרוט "איש תמים מדוכא ביסורין דכא מן הדכא... נפטר בכ"ו לחודש ניסן שנת התרמ"ד.

ר' יוסף מוטרן 1836-1899 (ר"ח תמוז תרנ"ט) היה בנו יחידו של ר' יצחק לעיל. חי ביפו ועסק בגידול ויצוא אתרוגים. בהגיעו לפירקו ירד למצרים ולקח לו לאשה את שמחה לבית ציקורל שהיתה מהמשפחות העשירות והמכובדות של יהודי מצרים. היא קבורה בבית הקברות הישן בפתח תקווה. משפחת צ'יקורל הגיעה למצרים מטורקיה (פירוש השם יד קטנה). לזוג נולדו ארבעה בנים ושתי בנות והם:
ישראל 1873-1944; יצחק 1874-1899; חיים 1878-1963; ניסים 1882-1950; בת-שבע-בוליסה (יושע) 1896-1946; מזל 1906-1924.
בני משפחת מוטרן היו ידועים בקומתם הגבוהה, ושלטו בשפות רבות כגון: ספרדית (לאדינו), עברית, ערבית, טורקית, גרמנית, צרפתית ועוד.

ישראל מוטרן 1873-1944 (כ"ד בסיון חש"ד) קברו נמצא בסמוך לקבר אחיו חיים וסבתי אסתר בבית העלמין בנחלת יצחק. היה אתרוגן(?) גבה קומה. לא ידוע שם אשתו.
ילדיו הם: רפאל 1899-1987 (קבור בנחלת יצחק)
משה - נפטר ללא ילדים; ליאון-אריה לא הצלחתי לאתר.

יצחק מוטרן 1874-1899 קבור ביפו. היה נשוי לאשה שבילתה את רוב שנותיה במוסד, אך ילדה לו את פרלה-פנינה ואת יוסף.

פרלה ילידת 1890 נפטרה ביל מופלג סביב 1985. היתה נשואה פעמיים. נולדו לה שני בנים ושתי בנות.
ב-1909 ניסתה להתאסלם עקב סכסוך כספי; באותה התקופה היתה בפיקוח אפוטרופוס, עקב גילה הצעיר ועקב העובדה שאביה נפטר ואמה אושפזה במוסד. חיים מוטרן נקרא לפעול למניעת התאסלמותה (ע"פ מסמכים בשגרירות האוסטרית).

יוסף מוטרן נפטר בשנת 1988 ונקבר בנחלת יצחק. אין לי פרטים על צאצאיו ומעשיו; יתכן שעבד בחנותו של אבי יוסף כפקיד מכירות.

חיים מוטרן 1878-1963 נולד ביפו ביום ניסן תרל"ח ונפטר ביום י"ג באב תש"ך. וקבור לצד רעייתו בבית העלמין בנחלת יצחק. חיים (סבי) היה איש רב פעלים ובהספד שנישא לזכרו נאמר "מראשוני תל אביב, עסקן ותיק; בגיל 30 היה חבר בבית המשפט הטורקי לענייני מסחר, ובמלחמת העולם הראשונה היה פעיל בועד העזרה למגורשי יפו; היה חבר ממונה בעיריית יפו, חבר ועד קהילת יפו-תל אביב, חבר מועצת תל אביב ועוד... היה הזמות הבולטת במשפחה ושמם כאב המשפחה המורחבת.
חיים נשא לאשה את אסתר (סבתי) לבית מזרחי ביום ד' י"ב לחודש אדר א' התרפ"ב ביפו. (1902)

חיים אף הוא עסק בגידול ויצוא אתרוגים אך גם ביבוא סחורות ועוד... לחיים ואסתר מוטרן נולדו שמונה ילדים והם:
יוסף (אבי); שמחה (דוביצקי); מלכה (ישראל); יהודית (יהושע); אליעזר; מרים (גולדשמידט); דבורה (בילו); ושמואל-סמי.

יוסף מוטרן בן חיים 1905-1946 נולד בט"ו בשבת תתל"ד. היה בנו בכורו של חיים; למד בקולג' למסחר; נכנס למסחר ועסק ביבוא סחורות בעיקר מגרמניה ויפו. יוסף נשא לאשה את דורה - דבורה לבית פנצ'ינה שהגיעה ארצה כתיירת מפולניה (ורשה) והכיר אותה על האניה בדרכה ארצה (15.3.34).
לזוג נולד בן (יחיד) - גדעון טימור 1940.

תפוצת מגורשי ספרד ואנוסי פורטוגל בצפון-מערב אירופה: תוצאות מחקר משפחתי
המבהירות מקורם המשותף הפורטוגזי של משפחות הורי בונדהיים וגלוקסטאדט בהמבורג.
(חלק א')
יוסף בן ברית

לרגל ציון שנה ה-500 לגירוש יהודי ספרד, הנני מקדיש הרצאתי זו לאבות משפחות הורי ממגורשי ספרד, מקסטיליה, שמצא מקלט בפורטוגל השכנה, אך נפלו מן הפח אל הפחת, בהפכם לאחר שנים מעטות לאנוסים בכת. כשליש מן המגורשים של שנת 1492, לא פנו בדרך הים לארצות מסביב לים התיכון. בתשלום של 8 קרוזדוס לנפש הורשו להכנס לפורטוגל. שלוש שנים מאוחר יותר עקב נישואיו של מנואל מלך פורטוגל עם בת פרדיננד ואיזבלה, וכתנאי פוליטי לנישואין אלה, הוחלו חוקי הגירוש על כל יהודי פורטוגל, ותיקים כחדשים. אך על רבים מהם נכפתה התנצרות תוך כדי הורדת מסך ברזל על המנסים לברוח מן האיננוס. בתי הכנסת וכל כתבי הקודש הוחרמו. ילדי היהודים נגזלו לאלפים ותמורתם החזרתם אולצו ההורים לטבול.

בשנת 1528 נולד בעיירה ההררית סנטה קומבה דאו (Santa Comba Dao) הנוצרי החדש הנריקו דיאס קסרס, בן מנואל לופז. (Henrico Dias Caceres, son of Manuel Lopes) אמו היתה ליאונור דה קסרס (Leponor de Caceres). הוא התחתן בגיל 40 בערך עם בת ה-20 גויומר גומז דה מילאו (Guiomar Gomes de Milao) ילידת 1549 מקווילהה (Covilha) במרכז הררי הגובל באיזור הולדת בעלה. הם גרו מעתה בליסבון הכירה. הוא פיתח מסחר בין-יבשתי בין מושבות פורטוגל בברזיל ובין ארצות תבל אחרות, כולל צפון מערב אירופה, נולדו להם 5 בנים ו-4 בנות. הבנים לקחו חלק בעסקי אביהם ושניים מהם שמשו סוכני משנה בברזיל, הבכור מנואל דרך קבע ואת הצעירים יותר בהתחלפות. הנריקו ובניו נקראו עתה ע"ש אבי האם פרנציסקו רודריגס מילאו (Francisco Rodrigues Milao), לאחר שנפל בקרב בהודו, כקצין בשרות פורטוגל. למשפחה הוענק מעמד של אצילים, לאחר שגם אחיה של גויומר נפל שם. שלוש מארבע הבנות נשאו, כשם שני, את שם אביהם הנריקס (Henriques = מהנריק).

בשנת 1603 הגיע לסוחר הפורטוגזי אלוורו דיאונסיס הצעיר בהמבורג משלוח של שלוש אוניות טעונות סוכר ועץ ברזיליאני. הוא הטעין על האוניות חומרי גלם חשובים לפורטוגל, יבוא מנמלי הים הבלטי ומפולין, ושלחם לליסבון. למכס הפורטוגלי התגלה כי הופרו חוקי המדינה, כי המשלוח להמבורג לא עבר דרך נמל ליסבון תחילה. שלוש שנים לאחר מכן שלח הסוחר האמיד הנריקו דיאס מילאו את בתו הגדולה ביאטריז הנריקס (Beatrix Henriques) בליווי של האח הצעיר פאולו דה מילאו (Paolo de Milao) להמבורג לנישואין עם הסוחר אלוורו דיאונסיס. זה היה חשוד על האינקוויזיציה הפורטוגלית כיהודי בסתר וגם הנריקו נחשד אף הוא בקשרים נסתרים ליהדות. הוא וכל משפחתו נתפסו בנסיון בריחה מליסבון להמבורג בשנת 1606, והושמו יחד עם משרתיהם במעצר האינקוויזיציה. שני הבנים בברזיל והבת הנשואה עתה בהמבורג, נמלטו מגורל אכזר של תקירות ועינויים במשך שלוש שנים. בסופם נידון האב הנריקו לשריפה על המוקד ביחד עם משרתו נאמן ביתו, הנוצרי מלידה. הם נשרפו בפומבי בליסבון ב-5.4.1609. הנריקו לא הסכים להתוודות על כי צם ביום הכיפור היהודי בשנת 1606. כזקן בן 81 ניסה עוד לברוח בלילה האחרון, אך נכשל בכך. אשתו בת ה-60, בניו ובנותיו התוודו ועברו את השפלות ההתכפרות הנהוגות, כולל שנת חינוך מחדש במוסד מיוחד לכך. אך בשנים 1610-1611 הצליחו כולם להסתנן בנסתר לאמסטרדם ולהמבורג ולהינצל.

אלוורו דיאונסיס שנקרא גם אלברטו דיאונסיסוס, או אלברט דניס (Alvero Dyonis, Alberto Dionisus, Albert De Nies) או שמואל יחיא נשמו העברי, Semuel Yiahia, היה מצאצאי שושלת זון יחיא על פי עדותו, בן פיליפ דיניס וביאטריז דה פלסיוס (Filipe Dinis and Beatrix de Palacios) שחיו באנטוורפן (Antwerpen) כבר בשנת 1570. חוקר גרמני ידוע מניח שהוא יליד ברגה (Braga) עיר בצפון פורטוגל. היה ראש המושבה הפורטוגלית הקטנה בהמבורג בראשית המאה ה-17. לאחר נישואין עם ביאטריז בת הנריק ב-1606, הוא רכש ביתד עם בן דודו אנדרה פליירו, הוא יעקב אבואב (Andre Falleiro also Yacob Aboab) חלקת קרקע מחוץ להמבורג. אז התגלה לסנט ההמבורגי, לכמורה הלותרנית ולאיגוד אזרחי העיר, כי המתחזים לקטולים הם בעצם יהודים נסתרים. בהיותם ב-1612 כבר 125 נפשות, בעלי השפעה כלכלית חיובית ניכרת, הצליח אלברט דניס וחבריו לקבל הכרה בזכות יהדותם הגלויה, תוך הגבלות רבות, שבעתיד אפרטם. החלקה שמשא לפורטוגלים כמקום קבורה נפרד. אם-אשתו גויומר

גומז נפטרה כבר ב-1613 והיא מראשונות היהודים שנקברו באלטונה-המבורג. את מצבת קבורתה לא גיליתי, אך זו של בתה ביאטריז הנריקס, אשת שמואל יחיא משנת 1632 הצלחתי למצוא. אלברט דניס, הוא שמואל יחיא פיתח כת כלכלי חובק אזורים רבים: לבישופיות של ברמן (Bremen), לסכסוניה התחתונה (Untersachsen), לשלזיה ובוהמיה (Schlesien and Boehmen) לממלכת דניה השכנה (Danemark Kingdom) ולארצות הבלטיקום (Baltic countries). גיסיו, בני הנריק הקדוש היו שותפיו בהמבורג, באמסטרדם, בלונדון ובנמלי צרפת. הם קראו לעצמם מילנו בלועזית (Milano), טיישירה (Teixeira), זה הולנד (De Hollande), זה סיקויירה (De Sequeira) ודיריכסן (Dirichsen) ובעברית אנצור (Abensur).

בשנת 1618 גורש אלברט דניס מהמבורג מסיבות פנים-פוליטיות יחד עם שניים מגיסיו שהיו עמו בהמבורג, מנואל טיישירה מילנו ופאול דיריכסן (הראשון הוא כנראה יצחק חיים מילנו בעברית, השני משה אנצור בודאות) נאסרו. אלברט דניס היה צריך להאסר אף הוא, אך לאחר שנמלט לחסותו של מלך דניה (אלטונה, גורש. המלך קריסטיאן הרביעי (Christian 4) שייסד עיר נמל ומבצר חדשה בשנת 1617 במחוז שלזויג-הולשטיין (Schleswig-Holstein) אשר בדרום ממלכתו, הזמין את אלברט דניס ליסד קהילה יהודית פורטוגלית "בעיר המזל" גלוקסטאט (Glueckstadt) וקול-קורא מטעמו הופץ בהמבורג, אמסטרדם ופורטוגל. ב-1619 היה שמואל יחיא-אלברט דיאונס היהודי הראשון בעיר נבנית זו, ואחריו בא גיסו פאול דיריכסן (Paul Dirichsen) הוא משה אנצור ובעבר פאולו זה מילנו.

בני הדור הבא נקראו על שם סבם הקדוש הנריקס (Henriques) בגלוקסטאט, באמדן ובלונדון. באמדן היו בשנת 1633 יצחק ויעקב הנריקס (Ishac C. + Yacob J). Henriques) כיבואנים סיטונאים של סחורות מעבר לימים. בגלוקסטאט התאזרח ב-1646 ראובן הנריקס (Ruben Henriques) וב-1649 יהושע הנריקס (Josua Henriques). האחרונים היו בני דודים. גיליתי בנחתון מלא, כי ראובן הנריקס, השוחט והמורה העברי, הינו מחבר מחזה לימודי לפורים "שמחת פורים בעיר הבצורה ומהוללה גלוקסטאט", משנת ה"ת"ש=1650, שהודפס באמסטרדם או בגלוקסטאט עצמה באמצעות גלופות דפוס שהובאו במיוחד מאמסטרדם. כן גיליתי, כי הוא בעל המצבה של שנת 1690 בשמו העברי ראובן ב"ר יחיא-יחיא, וכי הוא בנם של שמואל יחיא ושל ביאטריז הנריקס אשתו.

לאחרונה התגלו לי עובדות נוספות על בני משפחה זו בליטה בפולין ושמותיהם ביים, זה ביימה, זאבל, זאבלוביץ וחרל"פ. במאמר באבותינו VI, 2, שעוסק בהתישבות ספרדים בפולין, מעידים בני משפחות אלו, כי הם צאצאי ספרדים, וכי יש קשר ליבוא מלח ממפרץ ביסקאיה (Bejm, De Bajema) ולסמל המשפחתי של חרב (Sabel, Sabelowitz) בעבר של משפחתם הספרדית. ואמנם על מצבת ראובן בר יחיא ועל מצבת בנו מרדכי בר ראובן הינריכס, (פרנס הקהילה הפורטוגלית הקטנה בראשית המאה ה-18 בגלוקסטאט) משנת 1730, נחרטה חרב עקומה כמעידה על מקצוע חרשי חרבות למען הצי הדני המלכותי - כתוספת לכתוב "ממשפת שאבלי = SAEBLEI.

אלברט דיאונס נפטר בשנת 1644 או 1645 בעיר זו, והיה בעל זכויות בלעדיות ליבוא ויצוא של מלח ממפרץ ביסקאיה במרחבי הממלכה הדנית, וגם היה טובע מטבעות מלכותי תקופת מה. בנו האחד של מרדכי בר ראובן הנריכס בשם ראובן בר מרדכי הינריכסן היגר בחזרה להמבורג, אחרי 1619, כי בשנה זו הוא חתום ביחד עם אביו הפרנס ועוד תשעה בעלי משפחות בקהילת גלוקסטאט, על שינוי נוסח התפילה מן הנוסח הספרדי-פוטוגזי לנוסח אשכנז-פולין. המהגר להמבורג נקרא שם עוזר ב"ס בר מרדכי ג"ש, ראשי תיבה לגלוקשטאדט, והוא נקבר באלטונה בשנת 1751. מכאן השתלשלה משפחת גלוקשטאדט, משפחת אמי. (ב-1644 הלשינו בליסבון על כל בני המשפחה, ואלה טשטשו את עברם!)

(המשך בעלון הבא)

משפחת לייטנר Leipen Leippner Leitner
ממטרסדורף (היום מטרסבורג בבורגנלנד, אוסטריה)
מרים דוברינסקי

סבי וסבתי משה מוריץ נוימן וצילי צפורה סיציליה נוןנדורפר היו בני דודים ישירים והתחתנו בגיל מבוגר יחסית (25), כי המשפחה לא היתה מרוצה מנישואי קרובים קרובים מדי. אמותיהם היו אחיות ממשפחת לייטנר ששורשיהן היו במטרסדורף.

בחיפוש אחרי שורשי המשפחה ביקר קרוב משפחה שלי, יואל בן-דב במוזיאון וולף בעיר אייזנשטאדט באוסטריה ומצא שם מסמכים שונים.

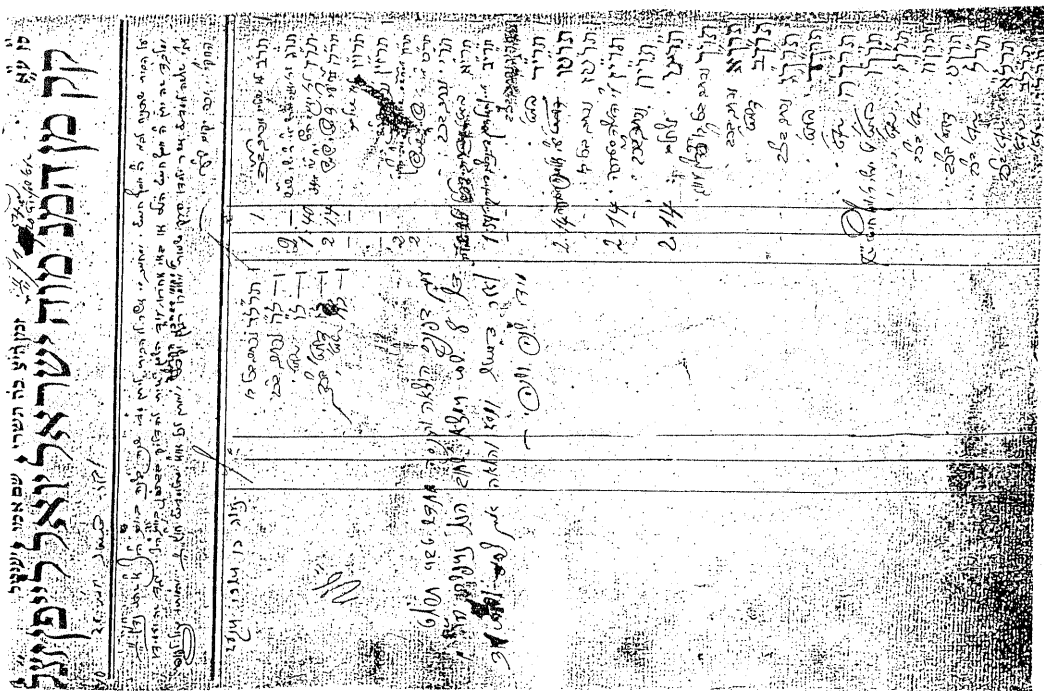
בין המסמכים המעניינים ביותר הוא צילם 2 דפים מספר שהתנהל ע"י חברת קדישא במטרסדורף, שבה גרה משפחת לייטנר, והיה לה שם רכוש. למרות שרוב בני המשפחה גרו אח"כ בווינה רובם נולדו ונקברו במטרסדורף.

הספר הנו למעשה ספר הנהלת חשבונות של חב' קדישא - גיליונות גדולים (כמו שהיה נהוג בהנהלת חשבונות), בראש הגליונות רשום שם הנפטר יום הי"צ (הזכרון) ושם האם של הנפטר, ק"ק מן המנוח (קרן קיימת מן המנוח) מו"ה ישראל יואל לייפן זצ"ל, שם אמו יענטל, הוא נפטר 20/10/1816. הבית שהיה לו במטרסדורף שועבד כדי שישמרו על קברו וביום הזכרון שכרו 3 לומדים שיקראו בספר שמות כל היום וכו'. (ראה איור 1)

אשתו אסתל נפטרה ב-30/3/1832 וגם שמה נרשם באותו הספר בצורה דומה. כפי שצינתי, לא תמיד היו בני המשפחה במטרסדורף ולא יכלו להגיע ליום הזכרון. שני הדפים הנ"ל והשעבוד נעשו לאחר מות האשה ב-1832. בשנים שלא באו, נרשמו בדפים חיובים בלבד, בשנים שבאו, נרשם ששולמו דמי האחזקה וע"י מי מהמשפחה שולם הכסף. כמובן שרישום זה עזר לנו בחקירת השורשים, לדוגמא: שנת תר"א שולם ע"י בנה יוסף חיים, שנת תרי"א שולם ע"י הבתולה פייגלה בת יוסף חיים, שנת תר"ו לא שולם.

מדוגמאות הממצאים הנ"ל עולה שבשנת תר"ו לא היה אף אחד מהמשפחה במטרסדורף, בשנת תר"א שולם ע"י הנכדה שעוד לא היתה נשואה (היא התחתנה בסוף אותה שנה). כעבור כ-40 שנה בשנת תרל"ט נפדה השעבוד על הבית פדיון לעולם ע"י אחד מבני המשפחה הרב לזר דויטש, והקהילה התחייבה לשמור על הקברים. הקברים נשמרו עד שנהרסו ע"י הנאצים.

מסתבר שה"סדר הגרמני" גרם לכך שלפני שהרסו את הקברים, הם צילמו אותם, ובמוזיאון וולף נמצאו צלומי המצבות של יואל לייפן וגם של אשתו אסתל ושל בנם יוסף חיים לייטנר.

איור 1